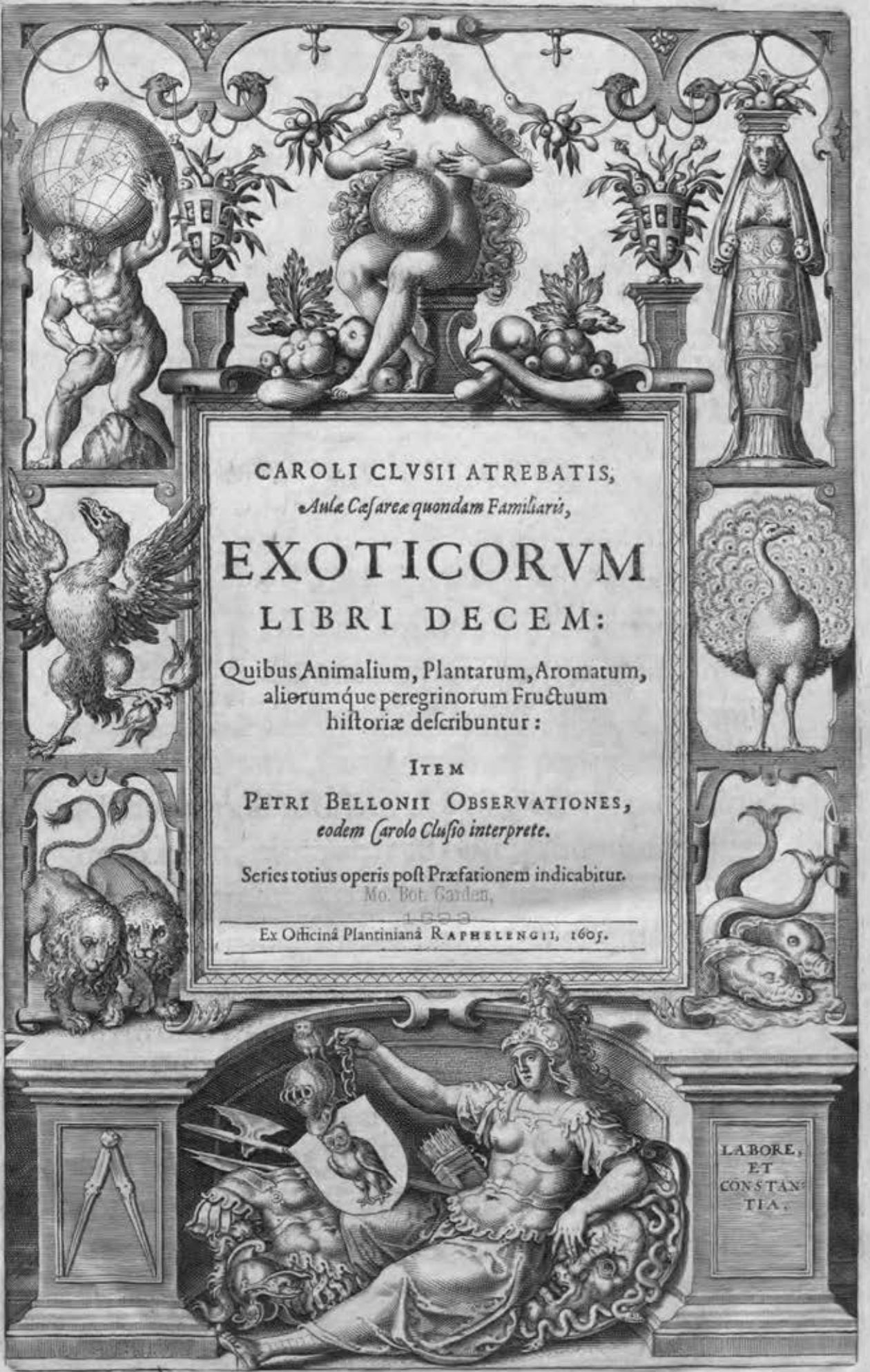

217
.75
16

CAROLI CLVSII ATREBATIS,

Aulae Caesareae quondam Familiaris,

EXOTICORVM

LIBRI DECEM:

Quibus Animalium, Plantarum, Aromatum,
aliorumque peregrinorum Fructuum
historia describitur :

ITEM

PETRI BELLONII OBSERVATIONES,

eodem Carolo Clusio interprete.

Series totius operis post Praefationem indicabitur.

Mo. Bot. Garden,

1523

Ex Officinâ Plantinianâ RAPHELENGII, 1605.

LABORE,
ET
CONSTAN-
TIA.

PETRI BELLONII

C E N O M A N I

Plurimarum singularium & memorabilium rerum
in Græcia, Asia, Ægypto, Iudæa, Arabia, aliisque
exteris Provinciis ab ipso conspectarum

O B S E R V A T I O N E S

tribus libris expressæ.

C A R O L V S C L V S I V S

Atrebas

è Gallicis Latinas faciebat, & demò recensibat.

Altera editio, longè castigatior, & quibusdam SCHOLIIS illustrata.

EX OFFICINA PLANTINIANA
RAPHELENGI.

M. D. CV.

equorum & mulorum suffragines pannis involvere & munire necesse est, alioqui mutuo allisu atterendos. Arenosa planicie emensa, ad vallem accessimus, in qua paucas Palmas conspeximus, juxta puteum, subdulcem aquam continentem, cujus potu Caravanna usâ est: ea autem versatili rotâeducta, ut in Ægypto. Sub vesperam in pagum Belba appulimus, Castellum nimirum quadrangulâ formâ, in Palmiræ regione (quæ haud procul à Mediterraneo mari abest) situm, inter Ægyptum & Syriam, bidui à Salatia itinere. Hujus muri admodum debiles, quæque insunt ædificia, vitulorum stabulis vix sunt majora: regio admodum sterilis & arenosa est, alioqui Palmarum siluis abundans, attamen pleraque victui necessaria istuc invenimus. Ejus regionis incolæ macilenti sunt, fusci, & sole adusti, qui Turcorum more humi non sedent cruribus decussatis, ut Galliæ factores facere solent, sed ut Arabes incurvati, summis pedibus terræ infixis, insident suis calcaneis, totosque interdum dies cum in modum sedendo traducunt, nec magis defatigantur quam nos scabellis insidentes: nam cum à teneris assueverint, nullam molestiam illis præbet ea sessio: deinde cum eorum regio arenosa sit, vestes conspurcarent si Turcarum more sederent. Arabes, Armenii, Turcæ, maximâ ex parte suas interulas cæruleo colore infectas habent, raroque albas gestant: pediculis tamen non scætant, quia sæpè balneas adeunt, ubi eluuntur & mundantur. Arabes humi cubant, substratis duntaxat storiis ex harundinibus vel palmarum foliis contextis, nec linteaminum usum norunt. Exspectabat nos Caravanna quædam quæ Hierosolymam proficiscebatur, apud puteum in planicie situm, binis à Belba miliaribus distantem, cujus aqua nitrosa erat, nam circumjacens locus etiam nitrosus: alterius tamen penuriâ eam bibimus. Media nocte Caravanna discessit, nos post tres horas dumtaxat subsequuti. Secundum mare mediterraneum, ad sinistram relictum, diu iter facientes, rectâ ad Orientem tendebamus, nonnihil properantes ut Caravannam adsequeremur, quam ad vesperam comitati sumus, & ad maris littus paululum substitimus: deinde ad quartam miliaris partem progressi, inter binos arenæ mobilis tumulos fodimus ad dimidiâ orgyæ altitudinem, dulcemque aquam invenimus, sed turbidam, & albescentem, qua nostras lagenas & utres implevimus, Sinai montibus ad dextram jam nobis apparentibus. Qui porro rectâ profectionem ex Cairo versus Hierusalem instituunt, neque Belbam neque Salatiam adveniunt, sed alia via pergunt, cibos & aquam in totam profectionem circumferentes. Nos autem qua diximus via progressi sumus, ob Nili & pagorum commoditatem; Ambrosiam, Thapsiam, Libanotidis species, Tamarices atque Apocynon in aperta planicie nascentes reperientes.

Nitrum: Cancer quidam exiguus miranda natura.

C A P. LXXVII.

TO TO illo die sub nostris tentoriis traducto, Caravannam sequuti sumus, aliamque planiciem ingressi, quæ per sex horarum spacium duravit, sub lucem, in depressiorem planiciem descendimus Nitro omnino obsitam, in quo equi & cameli pedum vestigia imprimebant: atque initio propter splendorem, salem esse arbitrabamur: nec facile agnovissemus, nisi antea in Cairo id fuisset conspectum. Non est autem Sal petra: nam Nitrum naturale est, iisque notis quas veteres tradiderunt dignoscendum, nempe ut ustum multos cineres relinquat, Sal verò petra: nullos. Per eam planiciem ad dimidium ferè miliare progressi, paulo ulterius mare attigimus, secundum cujus littus diu fecimus iter, & frequentes Galei, caniculæque marinæ in littore pascentes nobis conspectæ fuere. Istic etiam peculiaris quidam Cancer, & admirandæ naturæ: nam media æstate, summisque solis ardoribus, catervatim mare egressus, per litus vagatur, ad tres balistæ jactus per arenam excurrens tanta celeritate, ut vix assequi liceat, cum tamen pusillæ castaneæ magnitudinem non excedat: & integro die per summos solis æstus in sicco versatus, noctu in mare sese recondit. Aristoteles Cancrum curforem nominat: plerique autem falluntur qui inter cetaceos pisces reponunt, & Dromonem, hoc est Curforem appellant, nam, ut dixi, pusillus est, ejusque amplam descriptionem lib. 2. de Piscibus dedimus. Noctes tota hac nostra profectione nunquam adeò obscuræ fuerunt, quin obvia quæque conspiceremus. Ea nocte cum paululum à Caravanna secessissemus, Sangiacus quidam Hierosolymam proficiscens, tumultu quendam excitavit, fingens adesse Arabes. Quo nuncio non magnopere commoti sumus: Janissari enim qui Dominum de Fumet comitabantur, animosi & bene instructi erant. Diu ante lucem discedentes Mediterranei maris Littus reliquimus, atque, claro mane quorundam Iudæorū gratia, qui in turbâ erant, Caravanna & Sangiacus substituerunt, munere enim ab illis donatus, ut eos expectaret. Atque illi quidē astute Veneris die sub vesperam

longiùs progressi erant, ut postredie quiescere possent: consuetudo enim apud illos est, ne die Sabbathi ullam operam faciant. Nos verò ipso Sabbathi die præcessimus, in Carbassara muris cinctum, atque castelli in modum exstructum, divertentes, apud magnum pagum, in quo victui necessaria coëmimus; illoque vespere uberiorem glebam invenire cœpimus, deferente nos arenâ. Istic Smyrnum copiose nascitur, Ambrosia, Alga tertia, Anchusa & Ligusticum. Inter Cairum & eum locum nullas alias arbores conspeximus, præter Palmas & lanigeras, quarum mala sive fructus delicatâ tenuique lanâ pleni sunt, ut antè meminimus.

Arbores, aves, aliæque res singulares in Palæstina nascentes.

C A P. LXXVIII.

SED ante quàm in Carbassara perveniremus, in editiore colliculo, Balanum myrepticam invenimus, præ iis quæ in Arabia nascuntur vastam admodum, Betulæ parem, sub quâ magna Smyrni quantitas nascebatur, semine, uti Coriandrum, rotundo & valde odorato. Car-bassara vicini è longinquo conspeximus virentes quasdam arbores, initio nobis ignotas: sed observatis earum ramis confertim in summo nascentibus, valde frondosis, & elegantem umbram præbentibus, crasso præterea ipsarum caudice, Sycomoros esse deprehendimus serie quadam in planicie dispositas, veluti apud nos Juglandes. Circa Car-bassaræ porrò puteum aderant arbores Græcis Oenoplæ nuncupatæ, ab aliis Napeca. Est autem illud Car-bassara limes & initium fertilioris soli Palæstinæ. Istorum verò diversiorum sive Car-bassara cum per Ægyptum tum per Syriam portæ ferreæ sunt, areamque continent, propugnaculum in medio habentem, quo se viatores conferrunt: intra muros parte inferiore porticus sunt, sub quas noctu se recipere licet pluvio tempore, atque etiam propter æstum de die. Tota nocte conclusi fuimus in eo Car-bassara, excubias agentes, prædonum Arabum causa, quos non procul abesse, relatum nobis fuerat. Caravanna à nobis relicta, tota nocte iter fecit, & ante lucem nos prævertit; commodè enim vel ex longinquo exaudire potuimus: eam ob causam illico ad eam subsequendam nos comparavimus. Nam consuetudinem hanc habent, ut si quis Sangiacus, vel Caravanna aliqua numerosa iter facit, campanam satis crassam cameli alicujus collo appendant, quæ è longinquo exaudiri possit, ad commonefaciendum universum comitatum. Turcici proceres perinde lecticâ vehuntur ac in Europâ; quam muli non gestent, verùm cameli. Inter Gazara, quæ prima urbs est provinciæ * Ægypti, & Belba, agros desertos invenimus ob murium & soricum abundantiam: quos nisi devorarent aves Percnopteri ab Aristotele nuncupatæ, à Gallis verò *Boudrees*, naturæ instinctu catervatim eò advolantes, nullam sementem possent facere incolæ, quin statim absumeretur. Provenit istic Scilla, Thapsia, Ferula, Polium, Hastula regia. Deinde iter fecimus per agros, frumento, leguminibus, & fructiferis arboribus bene excultos. Sepes possessiones separantes, Rhamno & Halymo constant, in quibus volitantes observavimus Colluriones, *Pies grieches* Gallis nuncupatas, quæ mures vorant perinde actinnunculi. Vidimus etiam prætervolantes multos Vultures, aliasque aves carnivoras, quales supra commemoravimus Accipitres Ægyptios: quidam è nostro comitatu Pelicanos appellabant, quòd forma similes essent iis quos sanguine suos pullos alentes depictos viderant. Quia verò molestiam nobis exhibuit inquisitio quænam avis Pelicani nomine donanda esset, asserere non dubitamus, pro Pelicano sumendam esse eam quæ gemino ventriculo prædita est, alia appellatione Onocrotalum dictam: ab Alberto non sine errore Ossifragum; cum Ossifragus is sit qui à Græcis Phinis vocatur: quod vocabulum multis ansam præbuit varia de Phœnicie commemorandi, ave longè tamen diversa à Latinorum Ossifraga, quam nido incumbentem pingunt, pectusque rostro aperientem ad pullos suo sanguine alendum, ut ex historia Phinis ab Aristotele prodita, apparet, quem sequutus Plinius, Ossifragam describens, omnia illi attribuit quæ Aristoteles suo Phini: Aquilâ esse majorem, & proximum ei genus, aduncis unguibus, & carnivoram, colore ex cinereo albicante; hebetè oculorum acie præditam, benignam, pullos Aquilæ ejectos excipientem, & educantem donec ad volandum apti sint.

Cognita est Gallis avis, quam appellatione Phini sive Latinorum Ossifragæ convenienti nominant Offraye, cum Ossifraga non sit, nec tali nomine dici debeat, sed Halixetus, quantum Aquilarum genus, circa flumina & stagna versans, librans sese ex alto, & præceps in pisces ruens, discussis pectore aquis eos rapiens. Quatuor integris horis per apertam planiciem arboribusque liberam equitavimus: tandemque Gazaram, primam
quam